

ساختار عاملی تأییدی و اعتباریابی پرسشنامه تعارض والد-نوجوان (فرم نوجوان)

Confirmatory Factor Analysis and Validation of the Parent-Adolescent Conflict Questionnaire (Adolescent Form)

Iraj Mokhtarnia
MA in Psychology of
Family Therapy

Ali Zadeh Mohammadi, PhD
Shahid Beheshti University

علی زاده محمدی
دانشیار دانشگاه شهید بهشتی

ایرج مختارنیا
کارشناسی ارشد روان‌شناسی
خانواده درمانی

Mojtaba Habibi, PhD
Shahid Beheshti University

مجتبی حبیبی
استادیار دانشگاه شهید بهشتی

چکیده

هدف از این پژوهش تعیین ساختار عاملی تأییدی و اعتباریابی مقیاس تعارض والد-نوجوان در نمونه‌ای از نوجوانان ۱۳ تا ۱۷ سال غیربالینی بود. روش پژوهش از نوع توصیفی و مقطعی و جامعه آماری آن، دانش‌آموزان دوره اول و دوره دوم متوسطه شهرستان قدس استان تهران بود که با استفاده از روش نمونه‌برداری تصادفی چندمرحله‌ای، ۷۴۸ نفر از آنها انتخاب شدند و به پرسشنامه‌های تعارض والد نوجوان (فرم نوجوان) اسدی یونسی (۱۳۹۰)، تعارض بین والدین گریچ، سید و فینچام (۱۹۹۲)، گزارش‌دهی مشکلات رفتاری آشنباخ (۱۹۹۱)، مقیاس رضایت خانوادگی السون (۱۹۹۵) و تعامل‌های خانوادگی بارنز و السون (۱۹۸۵) پاسخ دادند. نتایج تحلیل عاملی تأییدی، مدل ۱۴ عاملی نسخه اصلی پرسشنامه تعارض والد-نوجوان را تأیید کرد؛ در بررسی روایی واگرا و ملاک، ضریب همبستگی پیرسون پرسشنامه تعارض والد-نوجوان با پرسشنامه‌های تعارض بین والدین، پرسشنامه گزارش‌دهی مشکلات رفتاری آشنباخ، مقیاس رضایت خانوادگی و تعامل‌های خانوادگی بین ۰/۲۱ تا ۰/۵۷ به دست آمد. همچنین به طور کلی بخش شدت تعارض پرسشنامه تعارض والد-نوجوان نسبت به بخش فراوانی تعارض والد-نوجوان، هم در شاخص‌های تحلیل عاملی تأییدی و هم در مقادیر به‌دست‌آمده از همبستگی پیرسون برای بررسی روایی واگرا و ملاک، مطلوب‌تر بود. در بررسی اعتبار پرسشنامه، نتایج ضریب آلفای کرونباخ در بخش فراوانی تعارض ۰/۹۷ و در بخش شدت تعارض ۰/۹۶ و ضریب بازآزمایی به ترتیب ۰/۷۶ و ۰/۷۵ و رضایت‌بخش بود؛ بنابراین بر اساس نتایج به‌دست‌آمده از این پژوهش، پرسشنامه تعارض والد-نوجوان دارای ویژگی‌های روان‌سنجی مناسب است و می‌توان از آن برای دستیابی به اهداف پژوهشی و ارزیابی خانواده‌ها در مشاوره خانواده استفاده کرد.

واژه‌های کلیدی: تحلیل عاملی تأییدی، اعتباریابی، تعارض والد-نوجوان، فرم نوجوان

Abstract

The aim of this study was to test the confirmatory factor structure and validation of the Parent-Adolescent Conflict Questionnaire in a nonclinical sample of 13 to 17 year old adolescents. The study was descriptive and cross-sectional. Seven hundred and forty eight students were selected from the high schools of Qods (a district of Tehran province) by multistage random sampling. The participants completed the Parent-Adolescent Conflict Questionnaire (Adolescent Form; Asadi Younesi, 2011), the Children's Perceptions of Inter parental Conflict Scale (Grych, Seid, & Fincham, 1992), the Youth Self-report (Achenbach, 1991), the Family Communication Scale (Olson, 1995), and the Family Satisfaction scale (Barnes & Olson, 1985). The results of confirmatory factor analysis supported the fourteen-factor of the Parent-Adolescent Conflict Questionnaire. To investigate divergent and criterion validity, the Pearson correlation coefficient was used. The results indicated that the correlation of the Parent-Adolescent Conflict Questionnaire with the other instruments of the study were between 0.21 and 0.57. These results were more satisfactory for the intensity of the conflict part of the parent-adolescent conflict questionnaire than for the frequency part of the questionnaire. The Cronbach alpha coefficient was 0.97 for the frequency of the parent-adolescent conflict and was 0.96 for the intensity of parent-adolescent conflict. The test-retest coefficients were 0.76 and 0.75 for the frequency of parent-adolescent conflict and the intensity of the parent-adolescent conflict, respectively. The findings suggest that the Parent-Adolescent Conflict Questionnaire have good psychometric properties and can be used in research settings and family counseling in Iran.

Keywords: confirmatory factor structure, validation, parent-adolescent conflict, adolescent form

received: 20 December 2015

accepted: 29 April 2016

دریافت: ۹۴/۹/۲۹

پذیرش: ۹۵/۲/۱۰

Contact information: mokhtarnia66@gmail.com

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد خانواده‌درمانی است که با استفاده از اعتبار پژوهشی قطب ایرانی-اسلامی خانواده انجام شده است.

مقدمه

از ویژگی‌های مشترک خانواده و سایر نظام‌های پیچیده این است که طی فرایند تدریجی، تحول و تغییر نمی‌کنند بلکه بیشتر به صورت جهش‌های منقطع دستخوش تغییر می‌شوند. در روان‌شناسی خانواده این فرایند با عنوان چرخه زندگی خانواده^۱ شناخته شده است (کار، ۲۰۱۲). مرحله چهارم از شش مرحله چرخه زندگی خانواده از نظر کارتر و مک‌گلدریک (۱۹۸۸) «خانواده‌های دارای نوجوان» است. از خصوصیات آگاهی از چرخه زندگی خانواده، آشنایی با مشکلاتی است که در این مراحل خانواده درگیر آن می‌شود. در مرحله چهارم اصلی‌ترین مشکلات خانواده تعارض‌های والدین با نوجوان است (استینمتر و ساسمن، ۲۰۱۳). در خانواده‌هایی که مقاومت در برابر تغییرات بیشتر است به این تعارض‌ها به طور دردناکی دامن زده می‌شود (کار، ۲۰۱۲؛ گلدنبرگ و گلدنبرگ، ۲۰۱۲) و بر اساس مفهوم علیت حلقوی، زمانی که والدین برای کنترل نوجوان در این مرحله اقدام می‌کنند و نوجوان اصرار بر نافرمانی و استقلال دارد، این تعارض‌ها شکل پیچیده و افزایشی به خود می‌گیرد. خانواده‌درمانگران وجود تعارض را جزء طبیعی مرحله چهارم چرخه خانواده می‌دانند، اما انعطاف‌ناپذیری و مقاومت خانواده به این نوع تغییرات را عامل مشکل‌ساز تلقی می‌کنند (نیکولز، ۲۰۱۲).

تغییرات سریع و ناگهانی بلوغ در نوجوانان باعث سرعت ورود خانواده به مرحله تعارض‌های والد-نوجوان می‌شود که باعث بروز تفاوت با وضعیت خانواده در مرحله قبل است. طبق تحقیقات، تعارض‌های والد-نوجوان طی سال‌های اولیه نوجوانی شکل می‌گیرد (پیرسون، ۲۰۰۵؛ استنبرگ و موریس، ۲۰۰۱؛ لارسن، کوی و کولینز، ۱۹۹۸؛ لارسن، کولینز، ۲۰۰۴؛ مک‌کینی و رنک، ۲۰۱۱)؛ مرحله‌ای که خود نوجوان نیز درگیر بحران تغییرات ناشی از بلوغ است (شفر و کیپ، ۲۰۱۳).

تعارض شدید والد-نوجوان انواع پیامدهای اجتماعی منفی از جمله سوءمصرف مواد و مصرف الکل را به دنبال دارد (چپلین و دیگران، ۲۰۱۲) و فرد را به سمت رفتارهای پرخطر می‌کشاند (آدریان، زمن، فردلی، لیزا و سیم، ۲۰۱۱؛ اسپالت، ۲۰۱۱). تحقیقات نشان می‌دهد که تعارض‌های والد-نوجوان

برحسب ویژگی‌های شخصیتی و نحوه درک نوجوان از این تعارض‌ها به مشکلات برونی‌سازی یا درونی‌سازی در وی منجر و باعث می‌شود نشانه‌های مرضی در نوجوان بروز کند (اسموویسکی، روز و باکالو، ۲۰۱۰؛ ایچلشیم و دیگران، ۲۰۱۰؛ جانگ، سید و کوکستون، ۲۰۱۲؛ صلواتی و شگری، ۱۳۹۴؛ قره‌باغی و وفایی، ۱۳۸۷؛ کوه و راتر، ۲۰۱۱؛ کهلبرگ، پنا و زایاس، ۲۰۱۰؛ مارسو، دورن و ساسمن، ۲۰۱۲؛ مارل و وینر، ۲۰۱۴؛ موتی-استفانیدی، پاولوپالوس و تانتاروس، ۲۰۱۱). علاوه بر اینکه تعارض‌های والد-نوجوان باعث بروز مشکلات فردی می‌شود، بر نظام خانواده نیز تأثیر می‌گذارد و به بروز تعارض‌های زناشویی، تعامل‌های مخرب بین اعضای خانواده و درنهایت کاهش رضایت از خانواده منجر می‌شود (ونجلیست، ۲۰۱۲). بنابراین تعارض والد-نوجوان پیش‌بینی‌کننده مناسب برای مشکلات رفتاری و خانوادگی است.

با توجه به اهمیت تعارض‌های والد-نوجوان، ضرورت سنجش آن برای استفاده در طرح‌های پژوهشی و محیط‌های بالینی، مشخص می‌شود. از ابزارهای سنجش تعارض‌های والد-نوجوان، که در تحقیقات بسیار استفاده شده چک‌لیست موضوع^۲ است (بیجیمول، ۲۰۱۴؛ پرینز، فوستر، کنت و اولیری، ۱۹۷۹؛ دی‌لوس‌ریز و دیگران، ۲۰۱۲؛ سیلی و دیگران، ۲۰۱۳؛ فورهند و دیگران، ۱۹۸۸؛ کالاشکارا و کامار، ۲۰۱۴؛ گنلیکس-استوسل و پاور، ۲۰۰۸؛ گونزالس، کاس و ماسون، ۱۹۹۶؛ لارسن و دیگران، ۱۹۹۸؛ لی و دیگران، ۲۰۱۳؛ مک‌کین و رنک، ۲۰۱۱). این چک‌لیست ۴۴ ماده‌ای که روین و فوستر آن را در سال ۱۹۸۹ تدوین کرده‌اند فراوانی و شدت تعارض والدین و نوجوان را براساس موضوع‌های تعارض (از جمله گذراندن اوقات فراغت و مخارج مالی) اندازه‌گیری می‌کند و به‌شدت تحت تأثیر شرایط فرهنگی است (اوزمیت و بایوگلو، ۲۰۰۹؛ شیرمن و دیگران، ۲۰۱۱؛ لی، ۲۰۰۴). در ایران نیز از پرسشنامه‌های رفتار تعارض^۳ یا زمینه‌یاب رتبه‌بندی والد-کودک^۴ برای سنجش تعارض والد-نوجوان استفاده شده است (اسدی‌یونسی، مظاهری، شهیدی، طهماسیان و فیاض‌بخش، ۱۳۹۰؛ قمری و قمری، ۱۳۹۳؛ ودادیان، قنبری‌هاشم‌آبادی و مشهدی، ۱۳۹۰). پرسشنامه رفتار تعارض

1. family lifecycle
2. Issues Checklist (IC)

3. Conflict Behavior Questionnaire (CBQ)
4. Parent Child Relationship Survey (PCRS)

چهارم ویژگی‌های روان‌سنجی این پرسشنامه تعیین شد و درنهایت ۹۲ ماده در فرم نهایی پرسشنامه باقی ماند. برای تعیین عامل‌های پرسشنامه، اسدی‌یونسی و دیگران (۱۳۹۰) از تحلیل عاملی اکتشافی استفاده و در نتیجه ۱۴ عامل را مشخص کردند. آنها با پیشنهاد اجرای دوباره تحلیل عاملی تأییدی به سایر پژوهشگران، بر لزوم توجه به همسانی درونی برای برخی از عامل‌ها تأکید کردند. فرم والدین این پرسشنامه دارای ۸۹ ماده است که ۱۵ عامل را می‌سنجد و یکی از والدین بر اساس فراوانی و شدت تعارض‌های با فرزند نوجوان خود به پرسشنامه در دو بخش فراوانی تعارض و شدت تعارض پاسخ می‌دهد (اسدی‌یونسی و دیگران ۱۳۹۰)، در پژوهش‌های اسدی (۱۳۹۰)، جعفرنژاد، اسدی و راستگومقدم (۱۳۹۴) و مختارنیا (۱۳۹۴) پرسشنامه تعارض‌های والدین نوجوان برای گردآوری داده‌های پژوهشی استفاده شده ولی پس از تدوین پرسشنامه، پژوهشی با هدف تأیید عامل‌ها با روش تحلیل عاملی تأییدی انجام نشده است. همچنین ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه در نمونه‌های متفاوت بررسی و از سایر ابزارها برای بررسی روایی واگرا، همگرا و ملاک همزمان پرسشنامه که پیشنهاد سازندگان آن بوده، تاکنون استفاده نشده است.

با توجه به اینکه ویژگی‌های روان‌سنجی این پرسشنامه پس از ساخت آن توسط سازندگان در نمونه متفاوتی از جمعیت ایرانی و با ابزارها و روش‌های دیگر بررسی نشده و همچنین عامل‌های به‌دست آمده در پژوهش سازندگان نیاز به تحلیل عاملی تأییدی دارد که تاکنون در پژوهشی تحلیل نشده، هدف این پژوهش شناخت ساختار عاملی تأییدی و اعتباریابی پرسشنامه تعارض والدین نوجوان (فرم نوجوان) در نمونه‌ای از جمعیت نوجوان ایرانی است.

روش

هدف این پژوهش، شناخت ساختار عاملی تأییدی و اعتباریابی مقیاس تعارض والدین نوجوان (فرم نوجوان) بود، بنابراین در گروه روش‌های تحقیق توصیفی از نوع همبستگی قرار می‌گیرد. جامعه آماری این پژوهش دانش‌آموزان دختر و پسر دوره دبیرستان (دوره اول و دوم) شهرستان قدس واقع در

(روبین و فاستر، ۱۹۸۹) که نوعی ابزار درجه‌بندی با طیف درست/نادرست است برای سنجش ارتباط و تعارض در تعامل‌های والدین نوجوان به کار می‌رود. از پرسشنامه زمینه‌یاب رتبه‌بندی کودک نیز برای سنجش تعارض‌های والدین با نوجوانان در ایران استفاده شده است. این ابزار ۲۴ ماده‌ای را فاین، مورلند و شویل در سال ۱۹۸۳ برای سنجش درک نوجوانان از رابطه با والدینشان تدوین کرده‌اند. این ابزارها، محتوا و شدت تعارض‌های والدین نوجوان را مورد سنجش قرار نمی‌دهند و در ایران نیز در کمتر پژوهش‌هایی از این پرسشنامه‌ها استفاده شده و به عنوان ابزار پژوهشی در ایران اعتباریابی^۱ نشده است. علاوه بر این موارد، تعارض‌ها و روابط والدین با نوجوانان تابعی از بافت فرهنگی، اجتماعی و خانوادگی است که باعث تفاوت در نوع و شدت این تعارض‌ها می‌شود (باربر، استلر، اولسون، کولین و بارچینال، ۲۰۰۵؛ ترومسدروف، ۱۹۹۵؛ شیرمن و دیگران، ۲۰۱۱؛ مک‌کینی و رنک، ۲۰۱۱). بنابراین عوامل فرهنگی و قومیتی در تعارض‌های والدین نوجوان نقش مهمی دارد (وو و چائو، ۲۰۱۱) و چون این مقیاس‌ها بر اساس بافت فرهنگ ایرانی ساخته نشده، در سنجش تعارض والدین نوجوان، تفاوت‌های فرهنگی را منعکس نمی‌کند و فقط تصویری ناقص از تعارض والدین و نوجوان در اختیار می‌گذارد (اسدی‌یونسی، مظاهری، شهیدی، طهماسبیان و فیاض‌بخش، ۱۳۹۰).

با در نظر گرفتن این موارد و نیاز پژوهشی و بالینی برای سنجش تعارض‌های والدین نوجوان از نظر فراوانی و شدت تعارض، اسدی‌یونسی و دیگران در سال ۱۳۹۰ پرسشنامه‌ای منطبق با فرهنگ ایرانی برای اندازه‌گیری تعارض والدین نوجوان در چهار مرحله تدوین کردند. در مرحله اول به منظور تعیین منبع و موضوع تعارض میان والدین و نوجوانان از روش‌های کیفی (مصاحبه، پرسش‌های باز و گروه متمرکز) استفاده و ۱۴۰ موضوع و منبع تعارض از دو منظر فراوانی و شدت، براساس ۱۲ عنوان تعیین، تعریف و طبقه‌بندی شد. در مرحله دوم برای ابهام‌سنجی پرسشنامه، این ماده‌ها برای ۹۰ دانش‌آموز به صورت آزمایشی اجرا و تغییرات لازم در پرسشنامه اعمال شد. در مرحله سوم پرسشنامه را برای ۱۳۳۹ دانش‌آموز اجرا کردند و در مرحله

از طریق تحلیل عاملی اکتشافی ۱۴ عامل نظم، ارتباط با دوستان، مقررات آموشد، امکانات خانواده، تحصیل، آزادی عمل، اوقات فراغت، پوشش، رفتار والدین، رفتار نوجوان، مسائل ارزشی، تغذیه، رسانه‌های ارتباطی، استراحت و ازدواج به دست آمد. عامل‌های این پرسشنامه ۴۵ درصد از واریانس کل را تبیین می‌کند. برای سنجش اعتبار درونی از آلفای کرونباخ و برای سنجش اعتبار بیرونی از بازآزمایی استفاده شد. ضرایب آلفای کرونباخ در کل پرسشنامه برای فراوانی تعارض ۰/۹۶ و برای شدت تعارض ۰/۹۸ گزارش شد. نتایج اعتبار عامل‌ها نیز به شیوه بازآزمایی با فاصله زمانی دو هفته بر روی دانش‌آموزان پسر و دختر اجرا شد ($P < 0.01$)؛ ضریب بازآزمایی در کل مقیاس در بعد فراوانی تعارض ۰/۷۲ و در بعد شدت تعارض ۰/۷۴ به دست آمد. برای بررسی روایی همزمان^۲ و همگرایی^۳ پرسشنامه تعارض والدین و نوجوان از پرسشنامه رفتار تعارض رویین و فاستر (۱۹۸۹) استفاده شد و همه ضرایب همبستگی محاسبه شده در تمامی عامل‌ها جز عامل ۱۴ در شدت تعارض با نمره پرسشنامه رفتار تعارض در سطح ۰/۰۱ معنادار بود. همچنین روایی تمیزی^۴ پرسشنامه از طریق مقایسه نمره‌های دو گروه از دانش‌آموزان (گروه اول: بدون مشکل، گروه دوم: مشکل‌دار) بررسی شد و نتایج آزمون t نشان داد که تفاوت مشاهده شده میان دو گروه از خانواده‌های مشکل‌دار و بدون مشکل هم از لحاظ فراوانی و هم از لحاظ شدت تعارض در سطح ۰/۰۰۱ معنادار است.

مقیاس ادراک فرزندان از تعارض بین والدین^۵ (گریچ، سید و فینچام، ۱۹۹۲). این مقیاس را نخست گریچ و دیگران (۱۹۹۲) برای نوجوانان ۱۱ تا ۱۲ ساله در خانواده‌های سالم به منظور سنجش میزان ادراک فرزندان از تعارض والدین طراحی کردند. این مقیاس شامل ۴۹ ماده و ۹ عامل است (فراوانی، شدت، مثلث‌سازی^۶، حل و فصل اختلافات^۷، استحکام^۸، ادراک تهدید^۹، راهبرد مقابله‌ای^{۱۰}، خودسرزنی^{۱۱} و محتوای مشاجرات^{۱۲}) که پاسخ به هر ماده در طیف سه درجه‌ای از نوع لیکرت (=۰ نادرست، =۱ تقریباً درست، =۲ درست) تنظیم شده

استان تهران در سال تحصیلی ۹۴-۹۳ بودند. حجم نمونه پژوهش ۷۴۸ دانش‌آموز بود که به روش نمونه‌برداری چندمرحله‌ای تصادفی انتخاب شدند، با این توضیح که هشت آموزشگاه (چهار آموزشگاه پسرانه و چهار آموزشگاه دخترانه) با روش نمونه‌برداری تصادفی و سپس از هر کلاس موجود در آموزشگاه ۱۰ دانش‌آموز به صورت تصادفی منظم از روی لیست کلاسی انتخاب شدند. بودن در رده سنی ۱۳ تا ۱۷ سال و تحصیل در یکی از مقاطع دوره اول و دوم متوسطه از ملاک‌های ورود به نمونه پژوهشی و طلاق والدین و فوت یکی از والدین از ملاک‌های خروجی نوجوانان از نمونه پژوهش بود. ۳۶۴ (۴۷/۶ درصد) پسر و ۳۸۴ (۵۰/۱ درصد) دختر نمونه پژوهش را تشکیل دادند که در رده سنی ۱۳ تا ۱۸ سال قرار داشتند و میانگین سنی گروه نمونه ۱۵/۴۶ بود. همچنین ۱۹/۷ درصد گروه نمونه دانش‌آموزان دوره اول متوسطه و ۷۳/۳ درصد دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه، ۸۶ درصد مادران نمونه پژوهش خانه‌دار و ۲۳ درصد از پدران کارگر، ۱۵/۴ درصد کارمند، ۳۷ درصد دارای شغل آزاد، ۳/۷ درصد راننده، ۲/۱ درصد بازاری، ۴/۶ درصد تأسیساتی و ۵/۸ درصد بیکار بودند.

فرم نوجوان پرسشنامه سنجش تعارض والدین-نوجوانان^۱ (اسدی‌یونسی و دیگران، ۱۳۹۰).

این پرسشنامه را در ایران اسدی‌یونسی و دیگران (۱۳۹۰) برای سنجش فراوانی تعارض و شدت تعارض والدین و نوجوانان در بین نوجوانان ۱۱ تا ۱۸ ساله طراحی کرده‌اند. پرسشنامه تعارض والدین و نوجوان ۹۲ ماده و هر ماده آن دو قسمت جداگانه دارد؛ قسمت اول فراوانی تعارض و قسمت دوم شدت آن را می‌سنجد. فراوانی تعارض (تعداد موضوع‌های مورد تعارض بین والدین و نوجوانان در خانواده) در قالب مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت اندازه‌گیری می‌شود (تقریباً هرگز تا همیشه)؛ همچنین شدت تعارض به معنای وجود احساسات و هیجان‌های همراه با تعارض است و مانند فراوانی تعارض از ۱ (آرام) تا ۵ (عصبانی) نمره‌گذاری می‌شود؛ نمره بالا در هر عامل، فراوانی بالا و شدت تعارض نوجوان با والدین را نشان می‌دهد.

1. Parent-Adolescent Conflict Questionnaire (PACQ)
2. concurrent validity
3. convergent validity
4. discriminant validity
5. Children's Perceptions of Inter-parental Conflict Scale (CPIC)

6. frequency
7. intensity
8. triangulation
9. resolution
10. stability
11. perceived threat
12. coping efficacy
13. self-blame
14. content of argument

طریق بررسی روایی واگرا^۱، همگرا و تحلیل عاملی تأییدی روایی این مقیاس را تأیید و مقدار ضریب آلفای کرونباخ مقیاس را ۰/۸۹ گزارش کردند. در این پژوهش این مقیاس برای سنجش روایی ملاک پرسشنامه تعارض والدین-نوجوان در نظر گرفته شده و ضریب آلفای کرونباخ نیز در این پژوهش ۰/۹۰ به دست آمده است. همچنین در این پژوهش این مقیاس برای بررسی روایی همزمان پرسشنامه تعارض والدین-نوجوان استفاده شده است.

مقیاس تعامل‌های خانوادگی^۲ (FCS): بارنز و اولسون، (۱۹۸۵). این مقیاس ۱۰ ماده دارد که بر مبنای مقیاس ۲۰ ماده‌ای تعامل‌های والدین-نوجوانان (بارنز و السون، ۱۹۸۵) تدوین شده و روی طیف پنج درجه‌ای لیکرت نمره‌گذاری می‌شود (۵=تعامل‌های مثبت و ۱=تعامل‌های منفی). نمره بالا در این مقیاس نشان‌دهنده تعامل‌های مثبت نوجوان و اعضای خانواده با یکدیگر است. السون (۲۰۱۱) در نمونه‌ای ۲۴۶۵ نفری از اعضای خانواده اعتبار این مقیاس را با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۰ و ضریب بازآزمایی ۰/۸۶ گزارش کرده است. همانند پرسشنامه رضایت خانواده، حبیبی و دیگران (۱۳۹۳) از طریق بررسی روایی واگرا، همگرا و تحلیل عاملی تأییدی روایی این مقیاس را مورد تأیید قرار دادند و مقدار ضریب آلفای کرونباخ مقیاس را ۰/۸۹ گزارش کرده‌اند. در این پژوهش این مقیاس برای سنجش روایی واگرای پرسشنامه تعارض والدین-نوجوان در نظر گرفته شد و ضریب آلفای کرونباخ نیز در این پژوهش ۰/۸۱ به دست آمد. این پرسشنامه در پژوهش حاضر برای بررسی روایی واگرای پرسشنامه تعارض والدین-نوجوان اجرا شد.

مقیاس گزارش‌دهی مشکلات رفتاری آشناباخ^۳ (YSR): آشناباخ، (۱۹۹۱). این مقیاس مشکلات عاطفی- رفتاری نوجوانان ۱۱ تا ۱۸ ساله را در دو بخش صلاحیت‌ها^۴ و نشانگان^۵ می‌سنجد. مقیاس نشانگان مرضی شامل گوشه‌گیری/افسردگی^۱، افسردگی/اضطراب^۲، شکایات جسمانی^۳، مشکلات اجتماعی^۴،

و نمره بالاتر در این مقیاس نشان‌دهنده ادراک بالای تعارض بین والدین در فرزندان نوجوان است. گریچ و دیگران (۱۹۹۲) ضریب آلفای کرونباخ را بین ۰/۸۳ و ۰/۹۰ گزارش کرده‌اند. طبق تحقیقات این مقیاس به عنوان روایی ملاک^۱ مناسب‌ترین پیش‌بینی‌کننده سازگاری کودک نسبت به سایر مقیاس‌های رضایت و تعارض زناشویی به حساب می‌آید (بیچام و فیز، ۱۹۹۷)؛ همچنین این مقیاس ۴۳ درصد از واریانس نمره‌های پسران و ۲۱ درصد از واریانس نمره‌های دختران را در مشکلات رفتاری تبیین می‌کند (گریچ و فینچام، ۱۹۹۲). در این پژوهش روایی ۹ زیرمقیاس ادراک فرزندان از تعارض با روش تحلیل عاملی تأییدی مورد تأیید قرار گرفت. در پژوهش مختارنیا (۱۳۹۴) برای تأیید ۹ عامل این پرسشنامه در نمونه ایرانی از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد و نتایج تحلیل نشان داد که مدل ۹ عاملی پس از حذف ماده ۱۶ و اصلاح مدل برازش بسیار مناسبی دارد (RMSEA=۰/۰۴۶، df=۲/۶۸، SRMR=۰/۰۲۶، CFI=۰/۹۸، GFI=۰/۷۷، AGFI=۰/۷۵). ضریب آلفای کرونباخ کل این پرسشنامه نیز ۰/۸۹ به دست آمد. در این پژوهش این مقیاس برای بررسی روایی ملاک پرسشنامه تعارض-والد نوجوان در نظر گرفته شد و ضریب آلفای کرونباخ نیز ۰/۹۱ به دست آمد. این ابزار در پژوهش حاضر برای بررسی روایی همزمان مقیاس تعارض والدین-نوجوان استفاده شده است.

مقیاس رضایت خانوادگی^۲ (FSS): السون، (۱۹۹۵). این مقیاس ۱۰ ماده دارد که بر اساس مقیاس ۱۴ ماده‌ای السون و ویلسون (۱۹۸۲) ساخته شده است. هر دو مقیاس (۱۰ ماده‌ای و ۱۴ ماده‌ای) به منظور ارزیابی رضایت از جنبه‌های مختلف کنش خانواده از جمله انسجام^۳، انعطاف‌پذیری^۴ و ارتباطات خانوادگی^۵ طراحی و ماده‌ها روی طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت نمره‌گذاری می‌شود (۵=رضایت زیاد و ۱=رضایت کم). السون (۲۰۱۱) در نمونه‌ای ۲۴۶۵ نفری از اعضای خانواده ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۲ و ضریب بازآزمایی ۰/۸۵ گزارش کرده است. حبیبی، مظاهری، دهقانی و عاشوری (۱۳۹۳) از

1. criterion validity	8. Achenbach's Behavioral Problems-Youth Self-report Scale (YSR)
2. Family Satisfaction Scale (FSS)	9. competencies
3. cohesion	10. syndrome
4. flexibility	11. withdrawn/ depressed
5. family communication	12. anxious/depressed
6. divergent validity	13. somatic complaints
7. Family Communication Scale (FCS)	14. social problems

مشکلات تفکر^۱، مشکلات توجه^۲، رفتار قانون شکن^۳ و رفتار پرخاشگرانه^۴ است که در پژوهش‌های اعتباریابی برای بررسی روایی مقیاس استفاده می‌شود. همچنین براساس این مقیاس آزمودنی‌ها در سه دسته -مشکلات رفتاری بالینی، مرزی و نرمال- طبقه‌بندی می‌شوند. علاوه بر سنجش نشانگان مرضی با استفاده از این ابزار، مشکلات درونی‌سازی و برونی‌سازی نوجوانان را نیز با استفاده از این ابزار می‌توان سنجید. مینایی (۱۳۸۵) فرم‌های نظام آشنیخ را به فارسی ترجمه و برای جمعیت ایرانی هنجار کرده است. نتایج بررسی روایی سازه این مقیاس با استفاده از تحلیل عاملی در ایران حاکی از حمایت یافته‌ها از ساختار هشت‌عاملی این مقیاس است. روایی همگرایی این مقیاس با پرسشنامه مشکلات رفتاری راتر و پرسشنامه شخصیت آیزنگ^۵ (۱۹۷۵) در حد مطلوب بود؛ و اعتبار آزمون فرم نوجوان با رویکرد مبتنی بر سنجش تجربی آشنیخ با استفاده از آلفای کرونباخ برای پسران ۰/۸۹ و برای دختران ۰/۹۴ و با استفاده از دو نیمه کردن برای پسران ۰/۸۴ و برای دختران ۰/۸۷ به دست آمد. ضریب اعتبار آلفای کرونباخ برای زیرمقیاس‌های اضطراب/افسردگی، گوشه‌گیری/افسردگی، مشکلات جسمانی، مشکلات اجتماعی، مشکلات تفکر، مشکلات توجه، رفتار قانون شکنانه، رفتار پرخاشگرانه، به ترتیب برابر ۰/۸۳، ۰/۸۵، ۰/۷۸،

یافته‌ها

برای برازش آماری مدل اندازه‌گیری مقیاس تعارض والدنوجوان از تحلیل عاملی تأییدی و روش برآورد بیشینه احتمال^۶ (جورساک و سوربون، ۲۰۰۵) استفاده شد. با توجه به اینکه این پرسشنامه دو بخش فراوانی تعارض و شدت تعارض دارد هر دو بخش جداگانه تحلیلی عاملی تأییدی و به عنوان دو مدل متفاوت بررسی شد. مدل اول مربوط به فراوانی تعارض والدنوجوان و مدل دوم مربوط به شدت تعارض والدنوجوان است. شاخص‌های برازش به دست آمده از تحلیل عاملی تأییدی در جدول ۱ گزارش شده است.

جدول ۱
شاخص‌های مطلق، نسبی و ایجازی برازش مدل اول

مدل	χ^2	df	χ^2/df	GFI	AGFI	NNFI	CFI	RMSEA	SRMR
مدل اول	۱۱۱۷۹/۶۸	۳۹۹۹	۲/۷۹	۰/۷۵	۰/۷۳	۰/۹۷	۰/۹۸	۰/۰۵۰	۰/۰۵۵
مدل دوم	۱۰۵۲۷/۷۰	۳۹۱۳	۲/۶۹	۰/۷۶	۰/۷۴	۰/۹۷	۰/۹۷	۰/۰۴۸	۰/۰۴۹

طبق جدول ۱ در مدل اول مقدار ۱۱۱۷۹/۶۸ مجذور خی دو معنادار به دست آمد ($P < ۰/۰۰۰۱$)، با توجه به اینکه مجذور خی دو نسبت به حجم نمونه بسیار حساس است و در نمونه‌های با حجم بالای ۱۰۰ نفر معنادار به دست می‌آید، شاخص مناسبی برای تفسیر مدل نیست و باید با در نظر گرفتن درجه آزادی تفسیر شود. در این پژوهش نسبت خی دو به درجه آزادی ۲/۷۹ به دست آمد که کمتر از ۳ و حاکی از برازش مناسب مدل است. مقدار شاخص ریشه دوم میانگین مجذورات خطای تقریب^۷ کمتر از ۰/۰۸ به دست آمد که نشان‌دهنده برازش مطلوب و مناسب مدل است

این شاخص متوسط باقیمانده‌های بین کوواریانس/همبستگی مشاهده شده از نمونه و مدل مورد انتظار برآورد شده برای جامعه را نشان می‌دهد. همچنین هرچقدر مقدار ریشه دوم میانگین مجذورات باقیمانده استاندارد شده^۸ به صفر نزدیک‌تر باشد، به همان میزان مدل برازش بهتری دارد ولی مقدار کمتر از ۰/۰۸ را برازش قابل قبول در نظر می‌گیرند. در این پژوهش مقدار این شاخص ۰/۰۵۵ به دست آمده و مقدار شاخص نیکویی برازش^۹ مدل اول ۰/۷۵ گزارش شده که شاخص نیکویی برازش و شاخص نیکویی

1. thought problems
2. attention problems
3. delinquent behavior

4. aggressive behavior
5. Junior Eysenck Personality Questionnaire (JEPQ)
6. maximum likelihood

7. Root Mean Square Error of Approximation
8. Standardized Root Mean Square Residual
9. Goodness of Fit Index

آزمون-بازآزمون استفاده شد. نتایج آلفای کرونباخ بخش فراوانی تعارض و شدت تعارض مقیاس تعارض والد-نوجوان در هر یک از عامل‌ها در جدول ۲ گزارش شده است. همچنین ضریب آلفای کرونباخ در کل مقیاس در بخش فراوانی تعارض ۰/۹۷ و در بخش شدت تعارض ۰/۹۶ به دست آمد. ضریب بازآزمایی به مدت دو هفته در بخش فراوانی تعارض ۰/۷۶ و در بخش شدت تعارض ۰/۷۶ برآورد شد.

جدول ۲
عامل‌ها و ملاه‌های پرسشنامه تعارض والد-نوجوان همراه با ضرایب آلفای کرونباخ

عامل	آلفای کرونباخ (فراوانی تعارض)	آلفای کرونباخ (شدت تعارض)
نظم و ترتیب	۰/۸۸	۰/۸۲
ارتباط با دوستان	۰/۸۰	۰/۸۴
امکانات و مسائل مالی	۰/۸۶	۰/۸۰
رفتار والدین	۰/۸۰	۰/۸۴
اوقات فراغت	۰/۷۹	۰/۶۸
پوشش	۰/۸۰	۰/۷۸
آزادی عمل	۰/۷۹	۰/۷۰
تحصیل	۰/۸۳	۰/۸۴
روابط خانوادگی	۰/۸۲	۰/۶۷
خواب و خوراک	۰/۷۷	۰/۷۱
رسانه‌های ارتباط	۰/۷۰	۰/۷۱
آداب و ارزش‌ها	۰/۶۶	۰/۷۰
انضباط	۰/۶۰	۰/۶۴
مسائل مربوط به تابو و حساس	۰/۶۷	۰/۷۳

برآزش تعدیل یافته^۱ در زمانی که درجه آزادی مدل نسبت به حجم نمونه زیاد باشد کاهش پیدا می‌کند (هومن، ۱۳۹۳)، طبق جدول ۱ درجه آزادی مدل اول ۳۹۹۹ به دست آمده و این مقدار بیشتر از حجم نمونه است؛ در این حالت این شاخص‌ها به‌تنهایی برای ارزیابی مدل اول مناسب نیست. در بررسی شاخص برآزش تطبیقی مدل^۲ مشخص شد که مقدار این شاخص بالاتر از ۰/۹۰ و نشان‌دهنده برآزش قابل قبول بین مدل و داده‌هاست (میرز، گامست و گارینو، ۲۰۰۶). در بررسی مقدار ۰/۹۷ به‌دست‌آمده از شاخص برآزش هنجارنشده^۳ مدل اول بالاتر از مقدار تعیین شده ۰/۹۰ است و نشان می‌دهد مدل نیاز به اصلاح ندارد و قابل قبول است. به طور کلی با توجه به اینکه اکثر شاخص‌های برآزش نشان‌دهنده قابل قبول بودن مدل است، مدل ۱۴ عاملی تعارض والد-نوجوان تأیید می‌شود.

در بررسی شاخص‌های مدل دوم نیز می‌توان چنین بیان کرد که مدل ۱۴ عاملی بخش شدت تعارض والد-نوجوان مدل قابل قبولی است و بنابراین نتایج به‌دست‌آمده از مدل ۱۴ عاملی از بخش شدت تعارض پرسشنامه حمایت می‌کند و همچنین در مقایسه با شاخص‌های مدل اول، مدل دوم مطلوب‌تر ارزیابی می‌شود. برای بررسی اعتبار از ضریب آلفای کرونباخ و همبستگی

جدول ۳

همبستگی عامل‌های تعارض والد-نوجوان (بخش فراوانی تعارض) با نشانگان مرضی روان‌شناختی

متغیرها	اضطراب/ افسردگی	گوشه‌گیری افسردگی	شکایات جسمانی	مشکلات اجتماعی	مشکلات تفکر	مشکلات نقص توجه	رفتار قانون شکن	رفتار پرخاشگرانه
نظم و ترتیب	۰/۲۴۱*	۰/۱۸۲*	۰/۱۸۴*	۰/۲۰۱*	۰/۲۰۱*	۰/۱۹۱*	۰/۱۸۳*	۰/۲۴۸*
ارتباط با دوستان	۰/۲۷۳*	۰/۱۶۵*	۰/۲۱۵*	۰/۱۹۶*	۰/۲۵۴*	۰/۲۰۴*	۰/۱۹۷*	۰/۲۰۹*
مسائل مالی	۰/۲۷۸*	۰/۱۸۸*	۰/۲۲۰*	۰/۱۶۰*	۰/۲۱۱*	۰/۱۹۶*	۰/۱۹۱*	۰/۲۵۲*
رفتار والدین	۰/۴۴۰*	۰/۲۵۶*	۰/۳۳۰*	۰/۳۲۶*	۰/۴۱۱*	۰/۲۹۴*	۰/۳۴۲*	۰/۳۶۵*
اوقات فراغت	۰/۲۱۹*	۰/۱۸۴*	۰/۱۹۰*	۰/۱۸۳*	۰/۱۸۵*	۰/۱۶۳*	۰/۱۱۴*	۰/۲۲۰*
پوشش	۰/۳۰۶*	۰/۱۹۳*	۰/۲۷۳*	۰/۱۷۷*	۰/۲۹۰*	۰/۲۵۰*	۰/۲۲۴*	۰/۲۵۱*
آزادی عمل	۰/۲۵۱*	۰/۱۶۷*	۰/۲۲۸*	۰/۱۸۲*	۰/۲۲۲*	۰/۱۹۱*	۰/۱۷۷*	۰/۲۰۸*
تحصیل	۰/۲۲۴*	۰/۲۰۵*	۰/۱۷۳*	۰/۲۲۹*	۰/۲۰۹*	۰/۲۴۷*	۰/۲۷۸*	۰/۱۵۹*
روابط خانوادگی	۰/۱۶۹*	۰/۱۴۵*	۰/۱۴۰*	۰/۱۲۵*	۰/۱۵۸*	۰/۱۲۶*	۰/۱۸۷*	۰/۱۱۳*
خواب و خوراک	۰/۲۶۶*	۰/۲۰۴*	۰/۲۵۶*	۰/۲۱۶*	۰/۲۰۰*	۰/۱۴۳*	۰/۲۴۵*	۰/۲۰۷*
رسانه‌های ارتباط	۰/۲۲۱*	۰/۱۱۳*	۰/۱۵۶*	۰/۲۲۸*	۰/۲۶۷*	۰/۲۳۷*	۰/۲۳۳*	۰/۱۳۳*
آداب و ارزش‌ها	۰/۳۷۰*	۰/۲۷۵*	۰/۲۶۵*	۰/۳۲۱*	۰/۴۰۷*	۰/۲۸۹*	۰/۳۳۹*	۰/۲۷۹*
انضباط	۰/۲۵۶*	۰/۳۴۴*	۰/۱۷۴*	۰/۲۸۵*	۰/۲۴۰*	۰/۲۰۱*	۰/۲۹۱*	۰/۱۹۶*
مسائل مربوط به تابو	۰/۲۳۵*	۰/۱۹۸*	۰/۲۳۹*	۰/۱۷۰*	۰/۱۸۲*	۰/۲۰۳*	۰/۲۲۲*	۰/۱۷۱*

* P<۰/۰۰۰۱

جدول ۴

همبستگی عامل‌های تعارض والدین و نوجوان (بخش شدت تعارض) با نشانه‌های مرضی روان‌شناختی

متغیرها	اضطراب/ افسردگی	گوشه‌گیری افسردگی	شکایات جسمانی	مشکلات اجتماعی	مشکلات تفکر	مشکلات نقص توجه	رفتار قانون‌شکن	رفتار پرخاشگرانه
نظم و ترتیب	۰/۴۰۴*	۰/۲۶۷*	۰/۲۷۸*	۰/۲۸۹*	۰/۳۶۶*	۰/۳۱۲*	۰/۳۲۰*	۰/۳۲۴*
ارتباط با دوستان	۰/۳۵۱*	۰/۲۲۴*	۰/۲۴۱*	۰/۲۴۶*	۰/۲۹۲*	۰/۲۱۴*	۰/۲۴۰*	۰/۲۷۸*
مسائل مالی	۰/۴۱۹*	۰/۲۹۷*	۰/۳۰۷*	۰/۲۳۹*	۰/۳۲۱*	۰/۲۶۰*	۰/۳۳۴*	۰/۲۸۹*
رفتار والدین	۰/۴۴۷*	۰/۲۷۷*	۰/۳۳۳*	۰/۳۰۴*	۰/۴۳۳*	۰/۲۷۶*	۰/۳۳۵*	۰/۳۴۱*
اوقات فراغت	۰/۳۲۷*	۰/۲۵۷*	۰/۲۴۷*	۰/۲۰۵*	۰/۲۶۴*	۰/۲۰۰*	۰/۲۷۰*	۰/۲۲۹*
پوشش	۰/۳۸۷*	۰/۲۱۹*	۰/۳۴۳*	۰/۲۲۳*	۰/۳۵۰*	۰/۲۸۸*	۰/۲۸۷*	۰/۲۸۹*
آزادی عمل	۰/۳۶۲*	۰/۳۳۱*	۰/۳۰۴*	۰/۲۳۸*	۰/۳۱۷*	۰/۲۵۵*	۰/۲۵۷*	۰/۲۷۰*
تحصیل	۰/۳۶۳*	۰/۳۹۶*	۰/۲۴۸*	۰/۲۸۸*	۰/۳۳۰*	۰/۳۱۱*	۰/۳۳۱*	۰/۲۵۰*
روابط خانوادگی	۰/۳۶۷*	۰/۲۲۲*	۰/۲۸۳*	۰/۱۹۶*	۰/۳۱۵*	۰/۲۱۶*	۰/۲۷۱*	۰/۲۶۶*
خواب و خوراک	۰/۴۱۷*	۰/۳۳۷*	۰/۳۲۱*	۰/۲۷۱*	۰/۳۰۴*	۰/۳۳۹*	۰/۳۵۳*	۰/۳۱۲*
رسانه‌های ارتباط	۰/۲۸۹*	۰/۱۶۹*	۰/۲۰۹*	۰/۲۲۲*	۰/۲۹۶*	۰/۲۲۷*	۰/۲۵۶*	۰/۲۰۰*
آداب و ارزش‌ها	۰/۴۳۳*	۰/۳۱۹*	۰/۳۰۳*	۰/۳۳۳*	۰/۴۴۸*	۰/۳۰۱*	۰/۳۴۵*	۰/۳۴۰*
انضباط	۰/۳۳۴*	۰/۲۸۲*	۰/۲۳۸*	۰/۳۲۶*	۰/۲۹۴*	۰/۲۵۷*	۰/۳۳۸*	۰/۲۵۶*
مسائل مربوط به تابو	۰/۳۰۱*	۰/۲۰۵*	۰/۲۶۸*	۰/۱۹۸*	۰/۲۲۶*	۰/۲۵۱*	۰/۲۳۴*	۰/۲۱۲*

* P<۰/۰۰۰۱

نوجوانان در عامل رفتار والدین و سپس در عامل آداب و ارزش‌هاست.

در جدول ۴ نیز همه عامل‌های مقیاس با نشانه‌های مرضی در سطح ۰/۰۰۰۱ معنادار گزارش شده و بیشترین ارتباط بین عامل‌های تعارض والدین و نوجوان (شدت تعارض) با نشانه‌های مرضی روان‌شناختی نوجوانان در عامل رفتار والدین و آداب و ارزش‌هاست.

به‌طور کلی نیز برای بررسی مشکلات رفتاری نوجوانان از بخش درونی‌سازی، برون‌سازی و سایر مشکلات رفتاری مقیاس آشنباخ استفاده می‌شود، بنابراین در این قسمت برای بررسی روایی ملاک پرسشنامه تعارض والدین و نوجوان از بخش مشکلات رفتاری مقیاس آشنباخ استفاده شد. نتایج به‌دست‌آمده در جدول ۵ آمده است.

برای بررسی روایی ملاک پرسشنامه تعارض والدین و نوجوان از مقیاس گزارش‌دهی مشکلات رفتاری آشنباخ استفاده شد. مقیاس مشکلات رفتاری قابلیت سنجش نشانگان مرضی و مشکلات برون‌سازی و درونی‌سازی را دارد، بنابراین در جدول ۳ و ۴ ضریب همبستگی تعارض والدین و نوجوان با نشانگان مرضی ارائه و در جدول ۵ نیز همبستگی تعارض والدین و نوجوان با مشکلات برون‌سازی، درونی‌سازی و سایر مشکلات رفتاری گزارش شد.

همان‌طور که در جدول ۳ گزارش شده، همه عامل‌های مقیاس با نشانه‌های مرضی در سطح ۰/۰۱ معنادار است و بیشترین ارتباط بین عامل‌های تعارض والدین و نوجوان در بخش فراوانی تعارض با نشانه‌های مرضی روان‌شناختی

جدول ۵

همبستگی تعارض‌های والدین و نوجوان با مشکلات رفتاری نوجوانان

تعارض والدین و نوجوان	مشکلات درونی‌سازی	مشکلات برون‌سازی	سایر مشکلات روان‌شناختی
فراوانی تعارض والدین و نوجوان	۰/۳۳۴*	۰/۳۱۰*	۰/۳۱۹*
شدت تعارض والدین و نوجوان	۰/۴۶۵*	۰/۳۷۰*	۰/۳۹۵*

* P<۰/۰۱

نوجوانان به دست آمد. این همبستگی در مشکلات درونی‌سازی بیشتر است.

برای بررسی روایی ملاک پرسشنامه تعارض والدین و نوجوان از مقیاس رضایت خانواده و تعارض بین والدین و برای بررسی

طبق نتایج همبستگی بین تعارض والدین و نوجوان و مشکلات رفتاری در جدول ۵، علاوه بر اینکه هم از نظر فراوانی تعارض و هم از نظر شدت تعارض رابطه معنادار گزارش شده، در بخش شدت تعارض والدین و نوجوان همبستگی بیشتری با مشکلات رفتاری

روایی واگرا از تعامل‌های خانواده استفاده شد. نتایج همبستگی بین این متغیرها در جدول ۶ گزارش شده است.

جدول ۶

همبستگی تعارض والدین و نوجوان با تعامل‌های خانواده، رضایت خانواده و تعارض بین والدین			
تعارض والدین و نوجوان	تعارض بین والدین	رضایت خانواده	تعارض بین والدین
فراوانی تعارض والدین و نوجوان	۰/۲۱۶*	-۰/۲۲۱*	۰/۳۸۲*
شدت تعارض والدین و نوجوان	۰/۳۷۰*	-۰/۳۷۳*	۰/۵۱۶*

*P<۰/۰۱

داده شده بود، گروه اول نوجوانانی بودند که در خانواده‌های دارای عضو مبتلا به سوء مصرف مواد زندگی می‌کردند و گروه دوم نوجوانانی بودند که در خانواده خود چنین عضوی نداشتند. نتایج به دست آمده در جدول ۷ گزارش شده است. همان‌طور که در جدول ۷ مشاهده می‌شود در خانواده‌های دارای عضو مبتلا به سوء مصرف مواد، میانگین تعارض‌های والدین و نوجوان هم در بخش فراوانی تعارض و هم در بخش شدت تعارض از خانواده‌های سالم بیشتر و این تفاوت معنادار است.

طبق مندرجات جدول ۶ شدت تعارض و فراوانی تعارض والدین و نوجوان با تعامل‌ها و رضایت خانوادگی رابطه منفی و با تعارض بین والدین رابطه مثبت معنادار دارد؛ همچنین نتایج این جدول نشان داد که شدت تعارض والدین و نوجوان بیش از فراوانی تعارض والدین و نوجوان با تعامل‌های خانواده، رضایت خانواده و تعارض بین والدین ارتباط دارد.

روایی تمییزی پرسشنامه تعارض والدین و نوجوان از طریق مقایسه میانگین نمره‌های دو گروه از نوجوانان بررسی شد. طبق پرسشنامه جمعیت‌شناختی، که در اختیار نوجوانان قرار

جدول ۷

ابعاد تعارض	نوع خانواده	M	df	t
فراوانی	خانواده‌های سالم	۱۸۵/۹۵	۶۷۱	۳/۱۹
	خانواده دارای عضو مبتلا به سوء مصرف مواد	۲۱۹/۵۵		
شدت	خانواده‌های سالم	۱۴۶/۰۸	۶۷۱	۴/۷۶
	خانواده دارای عضو مبتلا به سوء مصرف مواد	۱۸۴/۸۱		

*P<۰/۰۱

بحث

در نتیجه ماده‌ای از پرسشنامه حذف نشد؛ بنابراین نتایج این پژوهش از عامل‌های به دست آمده از تحلیل اکتشافی پرسشنامه تعارض والدین و نوجوان حمایت کرد که سازندگانش آن را استخراج کرده بودند و ۱۴ عامل نظم و ترتیب، ارتباط با دوستان، امکانات مالی، رفتار والدین، اوقات فراغت، پوشش، آزادی عمل، تحصیل، روابط خانوادگی، خواب و خوراک، رسانه‌های ارتباطی، آداب و ارزش‌ها، انضباط، مسائل مربوط به تابو و حساس مورد تأیید قرار گرفت. همچنین تأیید ساختار عاملی در نمونه‌ای دیگر از جمعیت نوجوان ایرانی، در پژوهش حاضر از دیدگاه تدوین‌کنندگان پرسشنامه تعارض والدین و نوجوان حمایت کرد که عقیده دارند این پرسشنامه بر اساس ساختار فرهنگی و اجتماعی ایران ساخته شده است.

با توجه به اینکه این پرسشنامه پس از تدوین توسط سازندگانش در نمونه‌ای متفاوت اعتباریابی نشده و نیاز بود که

همان‌طور که قبلاً اشاره شد، یکی از هدف‌های این پژوهش شناخت ساختار عاملی پرسشنامه تعارض والدین و نوجوان بود که سازندگانش ۱۴ عامل را با روش تحلیل عاملی اکتشافی استخراج کرده بودند، بنابراین در این پژوهش برای بررسی ساختار عاملی‌های به دست آمده توسط سازندگان و بررسی تغییرناپذیری ساختاری از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. با توجه به اینکه پرسشنامه دو بخش فراوانی تعارض و شدت تعارض داشت برای بررسی هر یک از این بخش‌ها از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد و نتایج تحلیل نشان داد که مدل ۱۴ عامل هم در بخش فراوانی تعارض و هم در بخش شدت تعارض دارای شاخص‌های برازش مطلوب با داده‌هاست، همچنین همه ماده‌های پرسشنامه بار عاملی قابل قبول داشتند و روی عامل‌های مورد نظر به طور معنادار بارگذاری شدند،

ویژگی‌های روان‌سنجی آن در نمونه‌های دیگر نیز بررسی شود، هدف دیگر پژوهش اعتباریابی مجدد این پرسشنامه بود. برای بررسی اعتبار پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ و بازآزمایی استفاده شد و نتایج نشان داد که ضریب بالای آلفای کرونباخ هم برای بخش فراوانی تعارض والدین و نوجوان و هم برای بخش شدت تعارض والدین و نوجوان حاکی از همسانی درونی پرسشنامه تعارض والدین و نوجوان است؛ همچنین آلفای کرونباخ به دست آمده در عامل‌های مربوط به بخش فراوانی تعارض و هم در بخش شدت تعارض نشان‌دهنده همسانی بالای درونی بین عامل‌های این پرسشنامه است و بنابراین همبستگی بالای هر پرسش با نمره کل و عامل مربوط باعث شد هیچ یک از ماده‌ها حذف نشود. ضریب بازآزمایی مناسب در طول دو هفته بعد از اجرای اول برای این مقیاس نشان‌دهنده ثبات این مقیاس در طول زمان است. این یافته‌ها با یافته‌های به دست آمده در پژوهش اسدی‌یونسی و دیگران (۱۳۹۰) همسو است.

روایی این پرسشنامه با استفاده از ابزارهای متفاوت از دیدگاه‌های متفاوت بررسی شد. ابزار گزارش‌دهی مشکلات رفتاری برای بررسی روایی همزمان در بعد عملکرد فردی ناشی از تعارض‌های والدین و نوجوان و ابزارهای رضایت خانوادگی و تعارض بین والدین برای بررسی روایی همزمان در بعد عملکرد خانوادگی ناشی از تعارض‌های والدین و نوجوان بررسی شد. روایی ملاک بعد از روایی محتوا دومین رویکرد اصلی روایی است که به وسیله مقایسه نمره‌های آزمون با نوعی از عملکرد در یک مقیاس خارجی تعیین می‌شود (گروث-مارنات، ۲۰۰۹)؛ بنابراین در پژوهش حاضر نمره‌های تعارض والدین و نوجوان در عملکرد فردی و در عملکرد خانواده مورد بررسی قرار گرفت. در بررسی روایی همزمان در بعد عملکرد فردی از مقیاس گزارش‌دهی مشکلات رفتاری آشناباخ استفاده شد؛ نتایج همبستگی نشان داد که عامل‌های پرسشنامه تعارض والدین و نوجوان با نشانگان مرضی پرسشنامه مشکلات رفتاری آشناباخ (گوشه‌گیری/افسردگی، افسردگی/اضطراب، شکایات جسمانی، مشکلات اجتماعی، مشکلات تفکر، مشکلات توجه، رفتار قانون‌شکنانه، رفتار پرخاشگرانه، افسردگی و مشکلات تفکر) و مشکلات درونی‌سازی،

مشکلات برونی‌سازی و سایر مشکلات رابطه معنادار داشتند. در تبیین این نتیجه می‌توان بیان کرد که تعارض‌های لاینحل^۱ تعارض‌هایی مضر هستند، زیرا نوجوان احساس می‌کند روابط وی با والدین سرد شده و بدون حمایت است و به این دلیل احساس آسیب، خشم، انزوا یا طرد شدن می‌کند و دچار افسردگی می‌شود (فوسکو و گریچ، ۲۰۱۰؛ مارچند و هاک، ۲۰۰۳). همچنین این دیدگاه از تبیین این فرض حمایت می‌کند که عامل رفتار والدین با نشانگان مرضی بیشترین ارتباط را دارد. تعارض‌هایی که در رفتار والدین، از قبیل مقایسه فرزندان با دیگران، منت گذاشتن والدین بر سر نوجوان و تبعیض بین فرزندان، در نوجوانان ایجاد می‌شود بیشترین رابطه را با نشانگان مرضی روان‌شناختی دارد. این قبیل از رفتارهای والدین بر حرمت خود و رشد استقلال نوجوانان بیشتر تأثیر می‌گذارد و بار منفی از سایر موضوع‌های تعارض در نوجوان دارد. یکی دیگر از نتایج پژوهش نشان داد که شدت تعارض والدین و نوجوان بیشتر از فراوانی تعارض والدین و نوجوان با نشانگان مرضی در نوجوانان ارتباط دارد و این نتیجه همسو با تحقیقات آلپسون و اسکالتز (۲۰۰۴) و فوسکو و گریچ (۲۰۱۰) است. روایی ملاک این مقیاس با نشانگان مرضی نشان می‌دهد بخش شدت تعارض از بخش فراوانی تعارض مشکلات رفتاری نوجوانان را بهتر پیش‌بینی می‌کند. یافته‌های پژوهش نشان داد که مشکلات درونی‌سازی، برونی‌سازی و سایر مشکلات رفتاری نوجوان نسبت به نشانگان مرضی، همبستگی بالایی با تعارض والدین و نوجوان دارد. به نظر می‌رسد بررسی مشکلات رفتاری به طور کلی ملاک مناسبی برای بررسی روایی ملاک پرسشنامه تعارض والدین و نوجوان نسبت به نشانگان مرضی است. طبق دیدگاه پاشاشریفی و پاشاشریفی (۱۳۹۱) در بررسی روایی ملاک در این مورد که ضرایب همبستگی تا چه اندازه با معنا هستند، قاعده قطعی وجود ندارد. در عمل به ندرت روایی آزمون از ۰/۶۰ بالاتر است؛ بنابراین ضرایب روایی بین ۰/۳۰ و ۰/۴۰ ضرایب نسبتاً بالایی به شمار می‌روند. رابطه تعارض‌های والدین و نوجوان در دو بخش فراوانی تعارض و شدت تعارض با انواع مشکلات رفتاری (برونی‌سازی، درونی‌سازی و سایر مشکلات) بین ۰/۳۰ و ۰/۴۰ به دست آمده که نشان می‌دهد

(ونجلیست، ۲۰۱۲)، با توجه به اینکه پرسشنامه پژوهش رابطه منفی معنادار با پرسشنامه متضاد خود داشت، روایی واگرایی این مقیاس تأیید می‌شود.

تدوین‌کنندگان پرسشنامه برای بررسی روایی تمییزی پرسشنامه تعارض والدین و نوجوان دو گروه از دانش‌آموزانی را که به دلیل مشکلات با والدینشان به مشاور مراجعه کرده بودند با دانش‌آموزانی مقایسه کردند که چنین مشکلی برایشان پیش نیامده بود. نتایج این بررسی نشان داد که بین دو گروه تفاوت معنادار وجود دارد. در این پژوهش نیز برای بررسی روایی تمییزی خانواده‌های دارای عضو دچار سوء‌مصرف مواد با خانواده‌هایی مقایسه شدند که چنین شاخصی نداشتند. نتایج نشان می‌دهد که تعارض والدین و نوجوان بین دو گروه تفاوت معنادار دارد. پژوهش‌ها نیز نشان می‌دهد که کارایی افراد در خانواده‌های دارای عضو مبتلا به سوء‌مصرف مواد پایین است و وجود این عضو به طور کلی بر عملکرد خانواده تأثیر می‌گذارد (کرمی، گرام و غریبی، ۱۳۸۹؛ قمری، ۱۳۹۰). در دیدگاه نظام‌های خانواده، اگر عضوی دچار اختلال شود، خانواده دچار مشکلات در عملکرد^۲ می‌شود و از مشکلات عملکرد خانواده، تعارض والدین و نوجوان است (گلدنبرگ و گلدنبرگ، ۲۰۱۲).

در این پژوهش با توجه به ضرورت‌های پژوهشی، پرسشنامه تعارض والدین و نوجوان تحلیل عاملی تأییدی و اعتباریابی مجدد شد. ۹۲ ماده هم در بخش فراوانی تعارض و هم در بخش شدت تعارض دارد. با توجه به طولانی بودن آن تدوین نسخه کوتاه به سایر پژوهشگران پیشنهاد می‌شود. همچنین برای استفاده در محیط‌های بالینی نیاز است که در این محیط‌ها، ویژگی روان‌سنجی پرسشنامه بررسی شود.

با اینکه این بررسی نشان داد که پرسشنامه تعارض والدین و نوجوان ساختار عاملی تغییرناپذیر دارد و دارای ویژگی‌های روان‌سنجی مناسب است، محدودیت‌هایی نیز دارد؛ این پرسشنامه در نوجوانان شاغل به تحصیل اعتباریابی شده و تعمیم آن به نوجوانان غیرمحصّل باید با احتیاط صورت گیرد. همچنین با توجه به اینکه در این پژوهش به قصد بررسی روایی از دیدگاه‌های مختلف از ابزارهای متعددی استفاده شده، این احتمال وجود دارد که اثر خستگی بر نتایج تأثیر گذاشته

پرسشنامه تعارض والدین و نوجوان روایی همزمان نسبتاً بالایی در بررسی عملکرد فردی نوجوانان دارد.

در این پژوهش، برای بررسی روایی همزمان در بعد عملکرد خانواده، از مقیاس‌های رضایت خانوادگی و تعارض‌های بین والدین استفاده شد. نتایج نشان داد که تعارض والدین و نوجوان با تعارض بین والدین و رضایت خانواده ارتباط معنادار دارد، رضایت خانوادگی به عنوان درجه‌ای از رضایت تعریف شده که اعضای خانواده احساس خوشحالی و کامل شدن با یکدیگر می‌کنند (گورال، تیسل و السون، ۲۰۰۶). افراد خانواده‌هایی که در آنها فراوانی تعارض و شدت تعارض بین والدین و نوجوان وجود داشته باشد، از خانواده خود احساس رضایت نمی‌کنند. در چنین شرایطی نوجوان خانواده خود را با دنیای مطلوب خود هماهنگ نمی‌بیند و در نتیجه کمتر احساس رضایت می‌کند. همچنین شدت تعارض بیش از فراوانی تعارض والدین و نوجوان رضایت خانواده را تبیین می‌کند. این یافته پژوهش با دیدگاه‌ها و نتایج پژوهش‌های پربنز و دیگران (۱۹۷۹)، مونتمایر (۱۹۸۳)، و روبین و فوستر (۲۰۰۳) همسوست. علاوه بر این، روابط والدین و نوجوان در نظام خانواده به عنوان یک زیرمنظومه^۱ مستقل مطرح است که از زیرمنظومه‌های دیگر خانواده تأثیر می‌پذیرد و بر آنها تأثیر می‌گذارد؛ بنابراین تعارض والدین و نوجوان بر زیرمنظومه همسری تأثیر می‌گذارد و شرایط را برای تعارض بین والدین فراهم می‌کند و از دلایل مشاجره‌های والدین با یکدیگر می‌شود. طبق دیدگاه نظام‌های خانواده تغییر در یک زیرمنظومه باعث تغییر در زیرمنظومه‌های دیگر می‌شود؛ با افزایش تعارض‌های والدین و نوجوان، تعارض بین والدین نیز افزایش پیدا می‌کند (نیکولز، ۲۰۱۲). نتایج این پژوهش نیز نشان داد که تعارض والدین و نوجوان با تعارض بین والدین رابطه معنادار دارد. در نتیجه روایی ملاک همزمان پرسشنامه تعارض والدین و نوجوان با مقیاس‌های رضایت خانواده و تعارض بین والدین تأیید می‌شود.

همچنین در این پژوهش برای بررسی روایی واگرایی پرسشنامه تعارض والدین و نوجوان از مقیاس تعامل‌های خانواده استفاده شد و نتایج نشان داد که این مقیاس با پرسشنامه تعارض والدین و نوجوان رابطه منفی معنادار دارد. در تعارض بین والدین و نوجوان، تعامل‌های نوجوان با والدین منفی می‌شود

باشد. همچنین این ابزار در نوجوان عادی اعتباریابی شده و در اجرا در مراکز بالینی نیاز به احتیاط دارد.

منابع

- اسدی، م. (۱۳۹۰). مقایسه تأثیر آموزش بازسازی شناختی با آموزش ارتباط مبتنی بر حل مسئله، به والدین و نوجوانان در کاهش تعارض والدین و نوجوان. پایان نامه دکتری، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی دانشگاه شهید بهشتی.
- اسدی یونسی، م.، مظاهری، م. ع.، شهیدی، ش.، طهماسیان، ک. و فیاض بخش، م. ر. (۱۳۹۰). تدوین و اعتباریابی پرسشنامه سنجش تعارض والدین و نوجوان. فصلنامه خانواده و پژوهش، ۱۸(۱۲)، ۷۰-۴۷.
- صلواتی، س. و شکری، ا. (۱۳۹۴). تحلیل روان سنجی مقیاس ارزیابی های کودکان از تعارض بین والدینی. روان شناسی تحولی: روان شناسان ایرانی، ۱۱(۴۴)، ۳۸۹-۳۷۹.
- پاشاشریفی، ح. و پاشاشریفی، ن. (۱۳۹۱). اصول روان سنجی و روان آزمایی. تهران: انتشارات رشد.
- حبیبی، م.، مظاهری، م.، دهقانی، س. و عاشوری، ا. (۱۳۹۳). هنجاریابی و ساختار عاملی مقیاس تعاملات خانوادگی و رضایت خانوادگی: در خانواده های ایرانی. خانواده پژوهی، ۱۰(۳۹)، ۳۲۹-۳۱۳.
- جعفرنژاد، خ.، اسدی، م. و راستگومقدم، م. (۱۳۹۴). رابطه ابعاد الگوی ارتباطی خانواده با فراوانی و شدت تعارض های. مجله خانواده پژوهی، ۱۱(۲)، ۲۳۵-۲۱۹.
- قره باغی، ف. و وفایی، م. ا. (۱۳۸۷). تعارض زناشویی و نقش مزاج کودک. روان شناسی تحولی: روان شناسان ایرانی، ۵(۱۸)، ۸۳-۹۲.
- قمری، م. و قمری، آ. (۱۳۹۳). رابطه عملکرد خانواده با تعارض والدین و نوجوان در بین دانش آموزان مقطع راهنمایی. فصلنامه فرهنگی تربیتی زنان و خانواده، ۲۶(۲۶)، ۱۷۳-۱۵۷.
- قمری، م. (۱۳۹۰). مقایسه ابعاد عملکرد خانواده و کیفیت زندگی و رابطه این متغیرها در بین افراد معتاد و غیرمعتاد. اعتیاد پژوهی، ۱۸(۵)، ۶۸-۵۵.
- کاکابرایی، ک. و حبیبی عسگرآبادی، م. (۱۳۸۶). هنجاریابی مقیاس مشکلات رفتاری آشنای (YSR)؛ فرم خودگزارشگری ۱۱-۱۸ سال کودک و نوجوان روی دانش آموزان مقطع متوسط. پژوهش در سلامت روان شناختی، ۱(۴)، ۶۶-۵۰.
- کرمی، ج.، گرام، ک. و غریبی، م. (۱۳۸۹). مقایسه بهداشت روانی و کارایی خانواده بین خانواده های معتادان شرکت کننده و غیر شرکت کننده در جلسات گروه های خودیاری. اعتیاد پژوهی، ۱۵(۴)، ۳۴-۲۳.
- مختارنیا، ا. (۱۳۹۴). رابطه ویژگی های شخصیتی و نگرش به اعتیاد با گرایش به رفتارهای پرخطر: نقش میانجی تعارض های خانواده. پایان نامه کارشناسی ارشد، پژوهشکده خانواده، دانشگاه شهید بهشتی.
- مینایی، ا. (۱۳۸۵). انطباق و هنجاریابی سیاهه رفتاری کودک آشنای، پرسشنامه خودسنجی و فرم گزارش معلم. کودکان استثنایی، ۱(۶)، ۵۲۹-۵۵۸.
- ودادیان، ز.، قنبری هاشم آبادی، ب. و مشهدی، ع. (۱۳۹۰). بررسی اثربخشی گروه درمانی چند خانواده ای بر حل تعارض های والدین فرزندان و کاهش پرخاصگری نوجوانان دختر ۱۴-۱۵ ساله شهر مشهد. مطالعات روان شناسی بالینی، ۱(۱)، ۱۹-۴۲.
- هومن، ح. ع. (۱۳۹۳). مدل یابی معادلات ساختاری با کاربرد نرم افزار لیزرل (با اصلاحات). تهران: انتشارات سمت.
- Achenbach, T. M., & Rescorla, L. A. (1991). Manual for the ASEBA School-Age forms and profiles. *Research Center for Children, Youth & Families*, 87, 115-128.
- Adrian, M., Zeman, J., Erdley, C., Lisa, L., & Sim, L. (2011). Emotional dysregulation and interpersonal difficulties as risk factors for nonsuicidal self-injury in adolescent girls. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 39(3), 389-400.
- Allison, B. N., & Schultz, J. B. (2004). Parent-adolescent conflict in early adolescence. *Adolescence*, 39(153), 19-101.
- Barber, B. K., Stolz, H. E., Olsen, J. A., Collins, W.

- delinquency in different ethnic groups: A replication across two Dutch samples. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 45(3), 293-300.
- Forehand, R., Brody, G., Slotkin, J., Fauber, R., McCombs, A., & Long, N. (1988).** Young adolescent and maternal depression: Assessment, interrelations, and family predictors. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 56(3), 422-426.
- Fosco, G. M., & Grych, J. H. (2010).** Adolescent Triangulation In to Parental Conflicts: Longitudinal Implications for Appraisals and Adolescent-Parent Relations. *Journal of Marriage and Family*, 72(2), 254-266.
- Goldenberg, H., & Goldenberg, I. (2012).** *Family therapy: An overview*. United States: Cengage Learning.
- Gonzales, N. A., Cauce, A. M., & Mason, C. A. (1996).** Inter observer agreement in the assessment of parental behavior and parent-adolescent conflict: African American mothers, daughters, and independent observers. *Child Development*, 67(4), 1483-1498.
- Gorall, D. M., Tiesel, J. W., & Olson, D. H. (2006).** *FACES IV & the circumplex model*. Minneapolis, MN: Life Innovations.
- Groth-Marnat, G. (2009).** *Handbook of psychological assessment*. John Wiley & Sons.
- Gunlicks-Stoessel, M. L., & Powers, S. I. (2008).** Adolescents' emotional experiences of mother-adolescent conflict predict internalizing and externalizing symptoms. *Journal of Research on Adolescence*, 18(4), 621-642.
- Jöreskog, K., & Sörbom, D. (2005).** LISREL 8.7: A., & Burchinal, M. (2005). Parental support, psychological control, and behavioral control: Assessing relevance across time, culture, and method. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 70, 1-147.
- Barnes, H. L., & Olson, D. H. (1985).** Parent-adolescent communication and the circumplex model. *Child Development*, 56(2), 438-447.
- Bickham, N. L., & Fiese, B. H. (1997).** Extension of the Children's Perceptions of Interparental Conflict Scale for use with late adolescents. *Journal of Family Psychology*, 11(2), 246-250.
- Bijimol, K. P. (2014).** Parent-adolescent relationship enhancement training: A response to adolescents risk behaviors in Kerala, India. *Indian Journal of Positive Psychology*, 5(1), 11-16.
- Carr, A. (2012).** *Family therapy: Concepts, process and practice*. New York: John Wiley & Sons.
- Chaplin, T. M., Sinha, R., Simmons, J. A., Healy, S. M., Mayes, L. C., Hommer, R. E., & Crowley, M. J. (2012).** Parent-adolescent conflict interactions and adolescent alcohol use. *Addictive behaviors*, 37(5), 605-612.
- De Los Reyes, A., Thomas, S. A., Swan, A. J., Ehrlich, K. B., Reynolds, E. K., Suarez, L., & Pabón, S. C. (2012).** "It Depends on What You Mean by 'Disagree': Differences between Parent and Child Perceptions of Parent-Child Conflict. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 34(3), 293-307.
- Eichelsheim, V. I., Buist, K. L., Deković, M., Wissink, I. B., Frijns, T., Van Lier, P. A., & Meeus, W. H. (2010).** Associations among the parent-adolescent relationship, aggression and

- vivors among Korean American adolescents. South Korea: University of Pittsburgh.
- Lee, P. C., Lin, K. C., Robson, D., Yang, H. J., Chen, V. C. H., & Niew, W. I. (2013).** Parent-child interaction of mothers with depression and their children with ADHD. *Research in Developmental Disabilities, 34*(1), 656-668.
- Marceau, K., Dorn, L. D., & Susman, E. J. (2012).** Stress and puberty-related hormone reactivity, negative emotionality, and parent-adolescent relationships. *Psycho neuroendocrinology, 37*(8), 1286-1298.
- Marchand, J. F., & Hock, E. (2003).** Mothers' and fathers' depressive symptoms and conflict-resolution strategies in the marriage and children's externalizing and internalizing behaviors. *Journal of Genetic Psychology, 164*(2), 227-239.
- Marel, C., & Wiener, J. (2014).** Attribution processes in parent-adolescent conflict in families of adolescents with and without ADHD. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue Canadienne des Sciences du Comportement, 46*(1), 40-48.
- McKinney, C., & Renk, K. (2011).** A multivariate model of parent-adolescent relationship variables in early adolescence. *Child Psychiatry & Human Development, 42*(4), 442-462.
- Montemayor, R. (1983).** Parents and adolescents in conflict: All families some of the time and some families most of the time. *Journal of Early Adolescence, 3*(1-2), 83-103.
- Montemayor, R. (1986).** Family variation in parent-adolescent storm and stress. *Journal of Adolescent Research, 1*(1), 15-31.
- Motti-Stefanidi, F., Pavlopoulos, V., & Tantaros, S. (2004).** *User's guide*. Chicago: Scientific Software International.
- Juang, L. P., Syed, M., & Cookston, J. T. (2012).** Acculturation-based and everyday parent-adolescent conflict among Chinese American adolescents: Longitudinal trajectories and implications for mental health. *Journal of Family Psychology, 26*(6), 916-926.
- Koh, B. D., & Rueter, M. A. (2011).** Contributions of parent-adolescent negative emotionality, adolescent conflict, and adoption status to adolescent externalizing behaviors. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology, 40*(6), 825-836.
- Kuhlberg, J. A., Peña, J. B., & Zayas, L. H. (2010).** Familism, parent-adolescent conflict, self-esteem, internalizing behaviors and suicide attempts among adolescent Latinas. *Child Psychiatry & Human Development, 41*(4), 425-440.
- Kulashekara, B., & Kumar, G. V. (2014).** Impact of Transactional Analysis on Parent-Adolescent Conflict and Depression among Adolescent Students. *Journal of Psychosocial Research, 9*(2), 247.
- Laursen, B., & Collins, W. D. (2004).** Parent-child communication during adolescence. In Brett Laursen (1984) *Handbook of family communication* (pp. 333-348). NJ: Erlbaum.
- Laursen, B., Coy, K. C., & Collins, W. A. (1998).** Reconsidering changes in parent-child conflict across adolescence: a meta-analysis. *Child Development, 69*(3), 817-832.
- Lee, J. S. (2004).** *Intergenerational conflict, ethnic identity, and their influences on problem beha-*

- adolescent conflict: A behavioral-family systems approach*. New York, NY: The Guilford Press.
- Schalet, T. (2011).** Beyond abstinence and risk: A new paradigm for adolescent sexual health. *Women's Health Issues, 21*(3), 5-7.
- Shaffer, D., & Kipp, K. (2013).** *Developmental psychology: Childhood and adolescence*. New York: Cengage Learning.
- Shearman, S. M., Dumlao, R., & Kagawa, N. (2011).** Cultural variations in accounts by American and Japanese young adults: Recalling a major conflict with parents. *Journal of Family Communication, 11*(2), 105-125.
- Sibley, M. H., Ross, J. M., Gnagy, E. M., Dixon, L. J., Conn, B., & Pelham, W. E. (2013).** An intensive summer treatment program for ADHD reduces parent-adolescent conflict. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment, 35*(1), 10-19.
- Steinberg, L., & Morris, A. S. (2001).** Adolescent development. *Journal of Cognitive Education and Psychology, 2*(1), 55-87.
- Steinmetz, S. K., & Sussman, M. B. (2013).** *Handbook of Marriage and the Family*. New York: Springer Science & Business Media.
- Trommsdorff, G. (1995).** *Parent-adolescent relations in changing societies: A cross-cultural study*: Bibliothek der Universität Konstanz.
- Vangelisti, A. L. (2012).** *The Routledge handbook of family communication*. New York, NY: Routledge.
- Wu, C., & Chao, R. K. (2011).** Intergenerational cultural dissonance in parent-adolescent relationships among Chinese and European Americans. *Developmental Psychology, 47*(2), 493-508.
- (2011).** Parent-adolescent conflict and adolescents' adaptation: A longitudinal study of Albanian immigrant youth living in Greece. *International Journal of Developmental Science, 5*(1-2), 57-71.
- Meyers, L. S., Gamst, G., & Guarino, A. J. (2006).** *Applied multivariate research: Design and interpretation*. Sage.
- Nichols, M. P. (2012).** *Family Therapy: Concepts and Methods (10th Edition)*. Boston: Pearson.
- Olson, D. H., & Wilson, M. (1982).** Family satisfaction. In D. H. Olson (1983). *Families: What makes them work?* Newbury Park, CA: Sage Publishing.
- Olson, D. H. (1995).** *Family Satisfaction Scale*. Minneapolis, MN: Life Innovations.
- Olson, D. (2011).** FACES IV and the circumplex model: Validation study. *Journal of Marital and Family Therapy, 37*(1), 64-80.
- Özmete, E., & Bayoglu, A. S. (2009).** Parent-young adult conflict: a measurement on frequency and intensity of conflict issues. *Journal of International Social Research, 2*(8), 313-322.
- Pearson, K. L. (2005).** *Healthy and harmful adolescent attachment, conflict, and anger*. Swinburne: University of Technology.
- Prinz, R. J., Foster, S., Kent, R. N., & O'Leary, K. D. (1979).** Multivariate assessment of conflict in distressed and nondistressed mother-adolescent dyads. *Journal of Applied Behavior Analysis, 12*(4), 691-700.
- Robin, A. L., & Foster, S. L. (2003).** *Negotiating parent-adolescent conflict: A behavioral-family systems approach*. New York, NY: Guilford Press.
- Robin, A. L., & Foster, S. L. (1989).** *Negotiating parent-*

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی